Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

4 октомври 2024 година*

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Контрол по границите, убежище и имиграция — Директива 2008/115/ЕО — Член 15, параграф 2, буква б) — Задържане на гражданин на трета страна с цел извеждане — Директива 2013/33/ЕС — Член 9 — Задържане на кандидат за международна закрила — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Член 28, параграф 2 — Задържане за целите на прехвърляне — Незаконосъобразност на задържането — Членове 6 и 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз“

По дело C-387/24 PPU [Bouskoura][i]

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond (Първоинстанционен съд Хага, заседаващ в Рурмонд, Нидерландия) с акт от 4 юни 2024 г., постъпил в Съда на 4 юни 2024 г., в рамките на производство по дело

C

срещу

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от Ал. Арабаджиев (докладчик), председател на състава, T. von Danwitz, P. G. Xuereb, A. Kumin и I. Ziemele, съдии,

генерален адвокат: A. Rantos,

секретар: A. Lamote, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 15 юли 2024 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за C., от P. H. Hillen и R. M. Seth Paul, advocaten,

* Език на производството: нидерландски.

[i] Името на настоящото дело е измислено. То не съвпада с истинското име на никоя от страните в производството.

– за нидерландското правителство, от M. K. Bulterman и A. Hanje, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от A. Baeckelmans, A. Katsimerou и F. van Schaik, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 5 септември 2024 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 15, параграф 2, трета алинея, буква б) от Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни (ОВ L 348, 2008 г., стр. 98), на член 9, параграф 3, втора алинея от Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила (ОВ L 180, 2013 г., стр. 96) и на член 28, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (ОВ L 180, 2013 г., стр. 31, наричан по-нататък „Регламент „Дъблин III“), във връзка с членове 6 и 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между C, гражданин на трета страна, по отношение на когото е образувана процедура за връщане, и Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Държавен секретар по въпросите на правосъдието и сигурността, Нидерландия, наричан по-нататък „държавният секретар“) относно законосъобразността на две последователни мерки за задържане, наложени от този орган.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 2008/115

3 Съображение 9 от Директива 2008/115 гласи:

„В съответствие с Директива 2005/85/ЕО на Съвета от 1 декември 2005 г. относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец в държавите членки [(ОВ L 326, 2005 г., стр. 13; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 242)], гражданин на трета страна, който е подал молба за

убежище в държава членка, не следва да бъде считан за лице, което е в незаконен престой на територията на държавата членка, до влизането в сила на отрицателно решение относно молбата или на решение, прекратяващо правото му на престой като кандидат за убежище“.

4 Съгласно член 2, параграф 1 от тази директива:

„Настоящата директива се прилага по отношение на граждани на трети страни, които са в незаконен престой на територията на държава членка“.

5 Член 15 от посочената директива предвижда:

„1. Освен ако в конкретния случай не могат да се приложат ефективно други достатъчни, но по-леки принудителни мерки, държавите членки могат да задържат гражданин на трета страна, по отношение на когото са образувани процедури за връщане, само за да се подготви връщането и/или да се извърши процесът на извеждане, и по-специално когато:

а) е налице опасност от укриване; или

б) засегнатият гражданин на трета страна избягва или възпрепятства подготовката на връщането или процеса по извеждането.

Всяко едно задържане е за възможно най-кратък срок и продължава единствено по време на процедурите по извеждане и при надлежно изпълнение на тези процедури.

2. Задържането се постановява от административните или съдебните власти.

Задържането се постановява в писмен вид и включва фактическите и правните основания.

Когато е постановено задържане от административни органи, държавите членки:

а) или осигуряват бърз съдебен контрол на законността на задържането, който се осъществява във възможно най-кратък срок след началото на задържането;

б) или предоставят на съответния гражданин на трета страна правото да започне производство, при което решението за законността на задържането подлежи на бърз съдебен контрол, при който съдът се произнася във възможно най-кратък срок след започването на съответното производство. В такъв случай държавите членки уведомяват незабавно засегнатия гражданин на трета страна относно възможността да започнат подобно производство.

Засегнатият гражданин на трета страна се освобождава незабавно, в случай че задържането се окаже незаконно.

3. Във всеки един случай задържането се преразглежда през разумни интервали или по молба на засегнатия гражданин на трета страна, или служебно. В случай на продължителни срокове за задържане актовете по преразглеждане подлежат на съдебен контрол.

4. Когато стане ясно, че вече не съществува разумна възможност за извеждане по правни или други съображения или че вече не съществуват посочените в параграф 1 условия, задържането престава да бъде оправдано и засегнатото лице се освобождава незабавно.

5. Задържането продължава, докато съществуват посочените в параграф 1 условия и то е необходимо, за да се гарантира успешно извеждане. Всяка държава членка определя максимална продължителност за задържане, която не може да надвишава шест месеца.

6. Държавите членки не могат да удължават посочения в параграф 5 срок освен за ограничен срок, който не надвишава допълнителни дванадесет месеца в съответствие с националното законодателство, в случаите когато, независимо от положените от тях разумни усилия, е вероятно операцията по извеждането да продължи по-дълго поради:

а) липса на съдействие от съответния гражданин на трета страна или

б) забавяне при получаването на необходимата документация от трети страни“.

Директива 2013/33

6 Член 2, буква з) от Директива 2013/33 определя понятието „задържане“ като „всяка мярка на изолиране на кандидат от държавата членка в определено място, където кандидатът е лишен от свободата си на придвижване“.

7 Член 8, параграфи 1—3 от тази директива предвижда:

„1. Държавите членки не могат да задържат едно лице единствено поради това, че то е кандидат за международна закрила в съответствие с Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила [(ОВ L 180, 2013 г., стр. 60)].

2. Когато се окаже необходимо и въз основа на преценка на всеки случай поотделно, държавите членки могат да задържат кандидат, ако не могат да бъдат приложени ефективно по-леки принудителни алтернативни мерки.

3. Кандидат може да бъде задържан единствено:

а) с цел установяване или проверка на неговата самоличност или националност;

б) с цел установяване на елементите, на които се основава молбата за международна закрила, което не би могло да бъде извършено, ако няма задържане, особено когато съществува риск кандидатът да се укрие;

в) с цел да се вземе решение в хода на процедура относно правото на кандидата да влезе на територията;

г) когато е задържан по процедура за връщане съгласно Директива [2008/115], за да се подготви връщането и/или да се извърши процесът на извеждането и съответната държава членка може да докаже чрез обективни критерии, включително че кандидатът вече е имал възможност за достъп до процедурата за предоставяне на убежище, че има разумни основания да се предположи, че той подава молбата за международна закрила единствено с цел да забави или да затрудни изпълнението на решението за връщане;

д) когато това се налага с цел защита на националната сигурност или на обществения ред;

е) в съответствие с член 28 от Регламент [„Дъблин III“].

Основанията за задържане трябва да са предвидени в националното право“.

8 Член 9, параграф 3 от Директива 2013/33 гласи:

„Когато задържането е разпоредено от административните органи, държавите членки осигуряват бърз съдебен контрол за законосъобразността на задържането, който се провежда служебно и/или по искане на кандидата. Когато съдебният контрол се провежда служебно, решението в рамките на този контрол се взема във възможно най-кратък срок след началото на задържането. Когато този съдебен контрол се провежда по искане на кандидата, решението в рамките на този контрол се взема във възможно най-кратък срок след началото на съответната процедура. За тази цел държавите членки определят в националното право срока, в рамките на който се осъществява служебно провежданият съдебен контрол и/или съдебният контрол по искане на кандидата.

Когато в резултат от проведения съдебен контрол е установено, че задържането е незаконосъобразно, съответният кандидат се освобождава незабавно“.

Регламент „Дъблин III“

9 Член 28, параграфи 2—4 от Регламент „Дъблин III“ предвижда:

„2. Когато е налице значителен риск от укриване, държавите членки могат да задържат съответните лица, за да осигурят изпълнението на процедурите за прехвърляне в съответствие с настоящия регламент, на основата на индивидуална оценка и само доколкото задържането е пропорционално и при условие че не е възможно ефективно прилагане на други алтернативни принудителни мерки.

3. Задържането е за възможно най-кратък срок и не надвишава времето, което с основание може да се смята за необходимо за надлежното извършване на необходимите административни процедури до осъществяването на прехвърлянето съгласно настоящия регламент.

Когато дадено лице е задържано съгласно настоящия член, срокът за подаване на искане за поемане на отговорност или за обратно приемане не надвишава един месец от подаването на молбата. Държавата членка, провеждаща процедурата в съответствие с настоящия регламент, в такива случаи изисква спешен отговор. Този отговор се дава в срок от две седмици от получаване на искането. Липсата на отговор в рамките на срока от две седмици се счита за приемане на искането и поражда задължението за поемане на отговорност за лицето или за обратното му приемане, включително задължението за подходяща организация на пристигането му.

Когато дадено лице е задържано съгласно настоящия член, прехвърлянето му от молещата държава членка към компетентната държава членка се осъществява веднага щом това е възможно на практика и най-късно в срок от шест седмици от мълчаливото или изричното приемане на искането за поемане на отговорност или обратно приемане от друга държава членка на въпросното лице или от момента, в който обжалването или преразглеждането губи суспензивното си действие в съответствие с член 27, параграф 3.

Ако молещата държава членка не спази сроковете за подаване на искането за поемане на отговорност или за обратно приемане, или ако прехвърлянето не се извърши в рамките на посочения в трета алинея шестседмичен срок, задържането на лицето не може да продължава. Членове 21, 23, 24 и 29 продължават да се прилагат съответно.

4. По отношение на условията на задържане на лицата и гаранциите, приложими към задържаните лица, за да се осигури изпълнението на процедурите за прехвърляне в компетентната държава членка, се прилагат членове 9, 10 и 11 от Директива [2013/33]“.

Нидерландското право

10 Съгласно член 59a, параграф 1 от Vreemdelingenwet 2000 (Закон за чужденците от 2000 г.) от 23 ноември 2000 г. (Stb. 2000, № 495, наричан по-нататък „Законът за чужденците“) чужденците, за които се прилага Регламент „Дъблин III“, могат при спазване на член 28 от този регламент да бъдат задържани с оглед на прехвърлянето им в държавата членка, компетентна да разгледа подадената от тях на нидерландска територия молба за международна закрила.

11 Член 59, параграф 1, буква a) от този закон гласи, че ако е необходимо по съображения за обществен ред или национална сигурност, държавният секретар може да разпореди задържането на незаконно пребиваващ чужденец с оглед на извеждането му от нидерландска територия.

12 Член 94, параграфи 1 и 6 от посочения закон има следния текст:

„1. Не по-късно от 28 дни от връчването на решението за налагане на мярка за лишаване от свобода по членове 6, 6a, 58, 59, 59a и 59b министърът уведомява за това съда, освен ако самият чужденец вече не е подал жалба. С уведомяването на съда се счита, че чужденецът е подал жалба срещу решението за налагане на мярката за лишаване от свобода. Обжалването обхваща и въпроса за присъждането на обезщетение.

[…]

6. Съдът уважава жалбата, ако прецени, че прилагането или изпълнението на мярката е в противоречие с този закон, или ако, след като претегли всички засегнати интереси, прецени, че няма основание за налагането ѝ. В този случай съдът разпорежда отмяна на мярката или промяна на условията на нейното изпълнение“.

13 Член 96, параграфи 1 и 3 от същия закон предвижда:

„1. „Ако жалбата по член 94 е отхвърлена като неоснователна и чужденецът подаде жалба срещу продължаването на лишаването от свобода, съдът разпорежда прекратяване на предварителното следствие в едноседмичен срок от получаване на жалбата. В отклонение от член 8:57 от Algemene wet bestuursrecht [(Общ административен закон)] съдът може без съгласието на страните да реши и да не се провежда съдебно следствие.

[…]

3. Съдът уважава жалбата, ако прецени, че прилагането или изпълнението на мярката е в противоречие с този закон, или ако, след като претегли всички засегнати интереси,

прецени, че няма разумно основание за налагането ѝ. В този случай съдът разпорежда отмяна на мярката или промяна на условията на нейното изпълнение“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

14 На 2 май 2024 г. на C е наложена мярка за задържане на основание член 59а, параграф 1 от Закона за чужденците (наричана по-нататък „първата мярка за задържане“). С налагането на тази мярка държавният секретар приема, първо, че C може да попада в обхвата на Регламент „Дъблин III“, второ, че той представлява сериозна опасност за обществения ред поради опасността да се укрие, и трето, че Кралство Испания е държавата членка, компетентна да разгледа неговата молба за международна закрила. От преюдициалното запитване е видно, че заинтересованото лице е задържано с оглед на прехвърлянето му в тази държава членка.

15 На 3 май 2024 г. на основание член 18, параграф 1, буква а) от Регламент „Дъблин III“ държавният секретар отправя искане до испанските органи да поемат отговорност за C. На 14 май 2024 г. испанските органи отхвърлят това искане.

16 На 17 май 2024 г. в 14,51 ч. държавният секретар приема решение за връщане на C, в което Мароко е посочено като страна на връщане. Тъй като счита, че съществува опасност заинтересованото лице, което няма законно пребиваване, да се укрие преди извеждането му, в 14,52 ч. на същия ден този орган налага мярка за задържане на основание член 59, параграф 1, буква а) от Закона за чужденците (наречена по-нататък „втората мярка за задържане“). Тази мярка все още е в сила. Същия ден в 14,55 ч. посоченият орган отменя първата мярка за задържане.

17 Заинтересованото лице подава две жалби срещу първата и втората мярка за задържане пред Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond (Първоинстанционен съд Хага, заседаващ в Рурмонд, Нидерландия), който е запитващата юрисдикция.

18 Пред тази юрисдикция C поддържа, че първата мярка за задържане е станала незаконосъобразна на 14 май 2024 г., дата, от която тази мярка вече не е можела да бъде обоснована с прехвърлянето му в Кралство Испания поради отказа тази държава членка да поеме отговорност за него. От тази дата съгласно съдебната практика на Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Отдел по административни спорове към Държавния съвет, Нидерландия) държавният секретар имал срок от 48 часа, в който да разпореди продължаване на задържането на заинтересованото лице на основание, различно от обосновалото първата мярка за задържане. В настоящия случай този срок не бил спазен, защото посоченият орган приел втората мярка за задържане едва на 17 май 2024 г. Следователно задържането на C не можело да бъде продължено и той трябвало да бъде освободен преди приемането на втората мярка за задържане.

19 Пред запитващата юрисдикция държавният секретар твърди, че незаконосъобразността на първата мярка за задържане не засяга законосъобразността на втората мярка за задържане, която сама по себе си обосновава продължаването на задържането на заинтересованото лице. Макар да признава наличието на порок, засягащ първата мярка за задържане, и да предлага на C сумата от 100 евро като обезщетение за вредите, които C е претърпял

вследствие на незаконното задържане, което му било наложено, този орган твърди, че към момента на сезиране на запитващата юрисдикция първата мярка за задържане вече е била оттеглена и че следователно тази мярка не може да бъде отменена.

20 Запитващата юрисдикция отбелязва, че съгласно национална практика, потвърдена в съдебната практика на Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (Отдел по административни спорове към Държавния съвет), незаконосъобразността на мярка за задържане, наложена на гражданин на трета страна, по принцип не може да засегне законосъобразността на приета срещу него последваща мярка за задържане, така че компетентният съд не би могъл да освободи този гражданин поради тази незаконосъобразност. Тя счита впрочем, че тази практика и тази съдебна практика са в съответствие с членове 59, 59a, 94 и 96 от Закона за чужденците, които не предвиждат изрично задължение за компетентния съдебен орган да освободи незабавно съответното лице, ако счита, че задържането му е незаконно.

21 Запитващата юрисдикция обаче отбелязва, че по силата на член 15, параграф 2 от Директива 2008/115 и на член 9, параграф 3 от Директива 2013/33 заинтересованото лице трябва да бъде „незабавно“ освободено, ако се окаже, че задържането му е незаконосъобразно.

22 С оглед на залегналото в тези разпоредби задължение за незабавно освобождаване запитващата юрисдикция иска да се установи дали не следва да освободи заинтересованото лице просто защото предишна мярка за задържане, по силата на която посоченото лице е било лишено от свобода, вече не отговаря на условията за законност, въпреки че мярката за задържане, по силата на която това лице понастоящем е лишено от свобода, не е незаконосъобразна.

23 В тази насока тя отбелязва, първо, че този въпрос предполага да се определи дали предметът на контрола на компетентния съдебен орган е условието за „задържане“, или този орган трябва да ограничи контрола си до евентуалната незаконосъобразност на действащата мярка за задържане. Според запитващата юрисдикция в последния случай възможността за освобождаване на заинтересованото лице в крайна сметка зависи от момента, в който то изтъкне, че тази мярка е незаконосъобразна, а фактът, че в минал момент задържането е било незаконосъобразно, не е релевантен за анализа на компетентния съдебен орган. В тази хипотеза посочената юрисдикция счита, че не би могла да гарантира правото на ефективна съдебна защита, закрепено в член 47 от Хартата.

24 Второ, същата юрисдикция припомня, че правото на Съюза не предвижда възможност за продължаване на задържането по административни съображения или за подготовка за приемането на нова мярка за задържане, а налага незабавното освобождаване на незаконно задържан гражданин на трета страна, независимо в кой момент се разглежда законосъобразността на задържането.

25 Трето, запитващата юрисдикция отбелязва, че съгласно съдебната практика на Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Отдел по административни спорове към Държавния съвет) в случай на тежко нарушение на правото на освобождаване е възможно да се дерогира правилото, че незаконосъобразността на първата мярка за задържане не засяга законосъобразността на втората мярка за задържане.

26 Според запитващата юрисдикция основополагащото значение на правото на свобода, закрепено в член 6 от Хартата, както и на правото на ефективна съдебна защита, навежда на мисълта, че всяко задържане, наложено въз основа на незаконосъобразна мярка за задържане, представлява тежко нарушение на тези права. Ето защо тя приема, че заинтересованото лице трябва незабавно да бъде освободено, когато задържането преди това е било незаконосъобразно, дори компетентният орган в крайна сметка да е отстранил тази незаконосъобразност.

27 В този смисъл според нея плащането на обезщетение не гарантира подходяща защита на правата, залегнали в членове 6 и 47 от Хартата. Тя счита, че продължителността и тежестта на незаконосъобразността на задържането следва да се вземат предвид при определянето на размера на обезщетението, което трябва да се изплати на заинтересованото лице.

28 В настоящия случай, тъй като задържането е било продължено за повече от 48 часа въпреки незаконосъобразността на първата мярка за задържане и след като втората мярка за задържане е наложена едва след оттеглянето на първата, тя счита, че само незабавното освобождаване на заинтересованото лице би осигурило подходяща защита на правото му на ефективна съдебна защита.

29 При тези условия Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond (Първоинстанционен съд Хага, заседаващ в Рурмонд) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 15, параграф 2, [трета алинея,] буква б) от Директива 2008/115, член 9, параграф 3 от Директива 2013/33 и член 28, параграф 4 от Регламент [„Дъблин III“] във връзка с членове 6 и 47 от [Хартата] да се тълкуват в смисъл, че съдебният орган във всички случаи е длъжен незабавно да освободи задържаното лице, ако задържането е било или е станало незаконосъобразно в който и да било момент от непрекъснатото изпълнение на няколко последователни мерки за задържане?“.

По искането за прилагане на спешното преюдициално производство

30 Запитващата юрисдикция е поискала настоящото преюдициално запитване да се разгледа по реда на спешното преюдициално производство, предвидено в член 23а, първа алинея от Статута на Съда на Европейския съюз и в член 107 от Процедурния правилник на Съда.

31 В подкрепа на искането си тази юрисдикция изтъква най-напред, че преюдициалният въпрос се отнася до разпоредби, които попадат в една от областите, посочени в част трета, дял V от Договора за функционирането на ЕС. По-нататък посочената юрисдикция отбелязва, че C е задържан без прекъсване от 2 май 2024 г. насам. Накрая, тя посочва, че отговорът на Съда на преюдициалния въпрос ще бъде определящ, за да се прецени дали тази юрисдикция е длъжна по силата на правото на Съюза да освободи незабавно заинтересованото лице.

32 На първо място, следва да се отбележи, че предмет на настоящото преюдициално запитване е тълкуването на разпоредба от Директива 2008/115, на разпоредба от Директива 2013/33 и на разпоредба от Регламент „Дъблин III“. Тъй като тези директиви и този регламент попадат в обхвата на дял V от част трета от Договора за функционирането на ЕС, отнасящ се до пространството на свобода, сигурност и правосъдие, настоящото преюдициално

запитване може да се разгледа по реда на спешното преюдициално производство съгласно член 23а, първа алинея от Статута на Съда на Европейския съюз и член 107, параграф 1 от Процедурния правилник.

33 На второ място, досежно условието за спешност следва да се подчертае, че това условие е изпълнено по-специално когато съответното лице по главното производство понастоящем е лишено от свобода и продължаването на задържането му зависи от изхода на спора по главното производство, като се има предвид, че положението на това лице следва да се прецени към момента на разглеждане на искането преюдициалното запитване да се разгледа по реда на спешното производство (решение от 29 юли 2024 г., Breian, C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, т. 26 и цитираната съдебна практика).

34 В случая от описаните от запитващата юрисдикция факти е видно, че от 2 май 2024 г. C действително е лишен от свобода и че се намира в това положение към датата на разглеждане на искането преюдициалното запитване да се разгледа по реда на спешното преюдициално производство. Освен това запитващата юрисдикция посочва, че може да се наложи да освободи това лице в зависимост от отговора на Съда на преюдициалния въпрос.

35 При това положение на 14 юни 2024 г. първи състав на Съда, по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат, решава да уважи искането на запитващата юрисдикция за разглеждане на преюдициалното запитване по реда на спешното преюдициално производство.

По преюдициалния въпрос

36 Като начало е уместно да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика, в рамките на въведеното с член 267 ДФЕС сътрудничество между националните юрисдикции и Съда, задачата на последния е да даде на националния съд полезен отговор, който да му позволи да реши спора, с който е сезиран. С оглед на това при необходимост Съдът следва да преформулира въпросите, които са му зададени. В това отношение той следва да извлече от цялата информация, предоставена от националния съд, и по-специално от мотивите на акта за преюдициално запитване, аспектите от правото на Съюза, които изискват тълкуване предвид предмета на спора (решение от 30 април 2024 г., M.N. (EncroChat), C-670/22, EU:C:2024:372, т. 78 и цитираната съдебна практика).

37 Видно от точка 53 от заключението на генералния адвокат, в тази насока следва да се отбележи, че макар в преюдициалния си въпрос запитващата юрисдикция да посочва само член 15, параграф 2 от Директива 2008/115, в настоящия случай е релевантен и параграф 4 от същия член, който изисква незабавното освобождаване на заинтересованото лице, когато вече не съществуват условията по член 15, параграф 1 и когато задържането престава да бъде оправдано.

38 В този смисъл следва да се уточни още, че по настоящото дело до Съда не е отправен въпрос за съвместимостта с правото на Съюза на предвидения в нидерландското право срок от 48 часа, упоменат в точка 18 от настоящото решение. Ето защо не е необходимо да се разглежда въпросът дали национална практика, която позволява на компетентните органи да задържат кандидат за международна закрила за максимален срок от 48 часа след настъпването на обстоятелството, което определя незаконосъобразността на приета въз

основа на този регламент мярка за задържане, е съвместима със задължението за „незабавно“ освобождаване на заинтересованото лице, залегнало в член 9, параграф 3 от Директива 2013/33, към който препраща член 28, параграф 4 от Регламент „Дъблин III“.

39 Всъщност такова разглеждане се отнася по същество до мотивите, които могат да обосноват незаконосъобразността на дадена мярка за задържане, приета въз основа на Регламент „Дъблин III“, докато в настоящия случай запитващата юрисдикция изхожда от постановката, че първата мярка за задържане е незаконосъобразна и иска да се установи дали тази незаконосъобразност засяга законосъобразността на втората мярка за задържане, приета въз основа на Директива 2008/115. Също така е безспорно, че според запитващата юрисдикция незаконосъобразността на първата мярка за задържане произтича не от евентуалната несъвместимост на този срок от 48 часа със задължението за незабавно освобождаване, а от факта, че втората мярка за задържане е наложена 24 часа след изтичането на посочения срок.

40 При тези обстоятелства следва да се приеме, че с въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 15, параграфи 2 и 4 от Директива 2008/115, член 9, параграф 3 от Директива 2013/33 и член 28, параграф 4 от Регламент „Дъблин III“ във връзка с членове 6 и 47 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която не предвижда задължение за компетентния съдебен орган да разпореди освобождаването на гражданин на трета страна, който е задържан по силата на мярка, приета въз основа на Директива 2008/115, по съображение че това лице, чието задържане първоначално е било разпоредено по силата на мярка, приета въз основа на Регламент „Дъблин III“, не е освободено незабавно след като е установено, че последната мярка е станала незаконосъобразна.

41 В тази насока следва да се припомни, че всяко задържане на гражданин на трета страна, без значение дали съгласно Директива 2008/115 във връзка с процедура за връщане вследствие на незаконно пребиваване, дали съгласно Директива 2013/33 във връзка с разглеждане на молба за международна закрила, или пък съгласно Регламент „Дъблин III“ във връзка с прехвърляне на търсещо такава закрила лице в държавата членка, компетентна да разгледа молбата му, засяга сериозно правото на свобода, закрепено в член 6 от Хартата (решение от 8 ноември 2022 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Служебна проверка на задържането), C-704/20 и C-39/21, EU:C:2022:858, т. 72 и цитираната съдебна практика).

42 Както предвижда член 2, буква з) от Директива 2013/33, всъщност мярката за задържане се състои в изолирането на лицето в определено място. От текста, генезиса и контекста на тази разпоредба, чийто обхват впрочем е меродавен за понятието „задържане“ в Директива 2008/115 и в Регламент „Дъблин III“, е видно, че задържането предполага засегнатото лице да се намира постоянно в ограничен и затворен периметър, съответно изолирано от останалото население и лишено от свобода на придвижване (решение от 8 ноември 2022 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Служебна проверка на задържането), C-704/20 и C-39/21, EU:C:2022:858, т. 73 и цитираната съдебна практика).

43 С оглед на сериозността на тази намеса в правото на свобода, закрепено в член 6 от Хартата, и предвид важността на това право правомощието, признато на компетентните национални органи да задържат гражданите на трети страни, е строго регламентирано. Съответно мярка за задържане може да бъде постановена или продължена само при спазване на

общите и абстрактни правила, които определят условията и реда за задържането (решение от 8 ноември 2022 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Служебна проверка на задържането), C-704/20 и C-39/21, EU:C:2022:858, т. 75 и цитираната съдебна практика).

44 Освен това, когато стане ясно, че условията за законност на задържането, предвидени в Директива 2008/115, Директива 2013/33 и Регламент „Дъблин III“, както и в националните разпоредби за тяхното прилагане, не са били или вече не са налице, съответното лице се освобождава незабавно, както впрочем законодателят на Съюза изрично посочва в член 15, параграф 2, четвърта алинея и параграф 4 от Директива 2008/115 и в член 9, параграф 3, втора алинея от Директива 2013/33 (решение от 8 ноември 2022 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Служебна проверка на задържането), C-704/20 и C-39/21, EU:C:2022:858, т. 79).

45 Общите и абстрактни правила, посочени в точка 43 от настоящото решение, които като общи норми на Европейския съюз определят условията за задържане, се намират, от една страна, що се отнася до задържането на незаконно пребиваващи граждани на трети страни, в член 15, параграф 1, параграф 2, втора алинея и параграфи 4—6 от Директива 2008/115. От друга страна, що се отнася до положението на гражданин на трета страна, подал молба за международна закрила, релевантните правила са определени в член 8, параграфи 2 и 3 и член 9, параграфи 1, 2 и 4 от Директива 2013/33, а за случая на задържане, постановено във връзка с прехвърлянето на кандидат за такава закрила в държавата членка, компетентна да разгледа молбата му съгласно Регламент „Дъблин III“, те се намират в член 28, параграфи 2, 3 и 4 от този регламент (вж. в този смисъл решение от 8 ноември 2022 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Служебна проверка на задържането), C-704/20 и C-39/21, EU:C:2022:858, т. 76). Следва да се припомни също, че член 28, параграф 4 от Регламент „Дъблин III“ изрично предвижда, че член 9 от Директива 2013/33 се прилага във връзка с уредените с този регламент процедури за прехвърляне.

46 Колкото до това дали незаконосъобразността на дадена мярка за задържане на кандидат за международна закрила, приета въз основа на Регламент „Дъблин III“ с оглед на прехвърлянето на този кандидат в държавата членка, компетентна да разгледа молбата му за международна закрила, засяга законосъобразността на последваща мярка за задържане, приета въз основа на Директива 2008/115 спрямо това лице, което е било задържано без прекъсване и което вече няма статут на кандидат за международна закрила, а понастоящем може да се счита за незаконно пребиваващ гражданин на трета страна, следва да се подчертае, на първо място, че задържането с цел извеждане, уредено в Директива 2008/115, и задържането, постановено спрямо лице, търсещо убежище, в частност по силата на Директива 2013/33 и приложимите национални разпоредби, се обуславят от различни правни режими (вж. в този смисъл решение от 30 ноември 2009 г., Кадзоев, C-357/09 PPU, EU:C:2009:741, т. 45).

47 Ето защо мярката за задържане на незаконно пребиваващ гражданин на трета страна с оглед на неговото връщане трябва да е в съответствие с правилата, произтичащи от Директива 2008/115. От своя страна мярката за задържане, приета спрямо кандидат за международна закрила, трябва да е в съответствие с правилата, произтичащи от Директива 2013/33 и Регламент „Дъблин III“.

48 Освен това член 15, параграфи 2 и 4 от Директива 2008/115 нито се позовава на, нито препраща към условията за законност на задържането, предвидени в членове 8 и 9 от Директива 2013/33 и в член 28 от Регламент „Дъблин III“, които уреждат задържането на кандидат за международна закрила.

49 На второ място, от член 2, параграф 1 от Директива 2008/115 във връзка със съображение 9 от нея е видно, че тя се прилага по отношение на граждани на трети страни, които са в незаконен престой на територията на държава членка, и че кандидат за международна закрила не следва да бъде считан за лице, което е в незаконен престой на територията на държавата членка, в която е подал молба за такава закрила, до влизането в сила на отрицателно решение относно молбата или на решение, прекратяващо правото му на престой като кандидат за убежище. Съдът впрочем е постановил, че Директива 2008/115 не се прилага за гражданин на трета страна, който е подал молба за международна закрила по смисъла на Директива 2013/32, за периода от подаването на тази молба до приемането на решение на първа инстанция по посочената молба или, евентуално, до произнасянето по жалбата, подадена срещу това решение (вж. в този смисъл решение от 30 май 2013 г., Arslan, C-534/11, EU:C:2013:343, т. 49).

50 Оттук следва, че кандидатът за международна закрила, докато има този статут, не може да бъде задържан на основание на Директива 2013/33 или на Регламент „Дъблин III“ и същевременно на основание на Директива 2008/115 като незаконно пребиваващ гражданин на трета страна.

51 На трето място, както личи от точки 58, 59 и 61 от заключението на генералния адвокат, мярка за задържане може да бъде приета съгласно Директива 2008/115 след задържане, извършено съгласно Директива 2013/33 или Регламент „Дъблин III“. Всъщност, макар Директива 2008/115 да е неприложима, докато се провежда процедурата за разглеждане на молбата за убежище, това изобщо не означава, че по тази причина е окончателно прекратена процедурата по връщане, тъй като тя може да продължи, ако молбата за убежище бъде отхвърлена. Всъщност целта на тази директива, а именно ефективното връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни, би била накърнена, ако държавите членки не могат да избегнат възможността с подаването на молба за убежище, засегнатото лице автоматично да бъде освободено (решение от 30 май 2013 г., Arslan, C-534/11, EU:C:2013:343, т. 60).

52 Освен това, що се отнася до възможността за продължаване на задържането на гражданин на трета страна, Съдът е постановил, че тази цел на Директива 2008/115 би била накърнена, ако държавите членки не можеха да избегнат — посредством лишаване от свобода — дадено лице, заподозряно в незаконно пребиваване, да се укрие още преди неговото положение да е могло да бъде изяснено (вж. в този смисъл решение от 6 декември 2011 г., Achughbabian, C-329/11, EU:C:2011:807, т. 30).

53 При тези обстоятелства се налага изводът, че незаконосъобразността на дадена мярка за задържане на кандидат за международна закрила, приета въз основа на Регламент „Дъблин III“ с оглед на прехвърлянето на този кандидат в държавата членка, компетентна да разгледа молбата му, по принцип не засяга законосъобразността на последваща мярка за задържане, приета въз основа на Директива 2008/115 спрямо това лице, което е било задържано без прекъсване и което вече няма статут на кандидат за международна закрила, а понастоящем може да се счита за незаконно пребиваващ гражданин на трета страна.

Следователно компетентният съдебен орган не е длъжен незабавно да освободи посоченото лице просто поради незаконосъобразността на предходна мярка за задържане, приета въз основа на Регламент „Дъблин III“.

54 Във всеки случай следва да се уточни, че — видно от практиката на Съда — за да е съвместимо с целта за защита на гражданите от произвол, продължаването на действието на мярка за лишаване от свобода трябва в частност да е лишено от всякакъв елемент на недобросъвестност или измама от страна на властите, да съответства на целта на ограниченията, разрешени по съответната алинея от член 5, точка 1 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., и да съществува пропорционалност между изтъкнатото основание и съответното лишаване от свобода (вж. в този смисъл решение от 15 февруари 2016 г., N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, т. 81).).

55 Изводът в точка 53 от настоящото решение не се поставя под въпрос от съображението на запитващата юрисдикция, че присъждането на обезщетение на незаконно задържаното лице не би поправило по подходящ начин претърпяното нарушение на правото на свобода и не би гарантирало правото на ефективна съдебна защита, закрепено в член 47 от Хартата.

56 Разбира се, трайно установена съдебна практика е, че съгласно член 47 от Хартата държавите членки трябва да осигурят ефективна съдебна защита на индивидуалните права, произтичащи от правния ред на Съюза (решение от 8 ноември 2022 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Служебна проверка на задържането), C-704/20 и C-39/21, EU:C:2022:858, т. 81 и цитираната съдебна практика).

57 В тази насока законодателят на Съюза не просто е установил общи материалноправни норми, а е въвел и общи процесуалноправни норми, които да гарантират, че във всяка държава членка съществува режим, позволяващ на компетентния съдебен орган евентуално след служебна проверка да освободи съответното лице веднага щом се окаже, че задържането му не е или вече не е законно. За да може такъв защитен режим действително да гарантира спазването на строгите условия за законосъобразност на мярка за задържане по Директива 2008/115, Директива 2013/33 или Регламент „Дъблин III“, компетентният съдебен орган трябва да е в състояние да се произнесе по всички релевантни за проверката на тази законосъобразност фактически и правни обстоятелства. За тази цел той трябва да може да вземе предвид фактите и доказателствата, посочени от постановилия първоначалното задържане административен орган (решение от 8 ноември 2022 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Служебна проверка на задържането), C-704/20 и C-39/21, EU:C:2022:858, т. 86 и 87).

58 Въпреки това, от една страна, досежно правото на свобода, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 73 от заключението си, установяването на незаконосъобразността на мярка за задържане не предполага непременно незабавно освобождаване на съответното лице (вж. по аналогия решение от 10 септември 2013 г., G. и R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, т. 39 и 40), което да му позволи да възстанови правата си, когато такова възстановяване вече не е практически възможно, тъй като продължаването на задържането на това лице е надлежно обосновано с друго самостоятелно правно основание. Ето защо по принцип трябва да се предвиди обезщетение за лицата, които са били необосновано задържани, за да се обезщетят за вредите, претърпени поради незаконното лишаване от свобода.

59 От друга страна, досежно правото на ефективна съдебна защита, закрепено в член 47 от Хартата, следва да се отбележи, че както потвърждава нидерландското правителство в съдебното заседание, запитващата юрисдикция може да разпореди на държавния секретар да плати като обезщетение сума, по-висока от конкретно предложената от този орган в настоящия случай. Ето защо фактът, че държавният секретар е предложил сума от 100 евро като обезщетение за вредите, които C е понесъл, поради това че залегналият в националното право срок за освобождаване е бил надвишен с 24 часа, не изглежда достатъчен, за да докаже сам по себе си, че при обстоятелствата по настоящото дело е налице нарушение на това право.

60 Накрая, уместно е да се припомни, че поради причините, довели до направения в точка 53 от настоящото решение извод, при обстоятелства като тези по главното производство незаконосъобразността на първата мярка за задържане по принцип не може да засегне законосъобразността на втората мярка за задържане, приета въз основа на Директива 2008/115.

61 С оглед на изложеното дотук на поставения въпрос следва да се отговори, че член 15, параграфи 2 и 4 от Директива 2008/115, член 9, параграф 3 от Директива 2013/33 и член 28, параграф 4 от Регламент „Дъблин III“ във връзка с членове 6 и 47 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба, която не предвижда задължение за компетентния съдебен орган да разпореди освобождаването на гражданин на трета страна, който е задържан по силата на мярка, приета въз основа на Директива 2008/115, по съображение че това лице, чието задържане първоначално е било разпоредено по силата на мярка, приета въз основа на Регламент „Дъблин III“, не е освободено незабавно след като е установено, че последната мярка е станала незаконосъобразна.

По съдебните разноски

62 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 15, параграфи 2 и 4 от Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни, член 9, параграф 3 от Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила и член 28, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство, във връзка с членове 6 и 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз,

трябва да се тълкуват в смисъл, че

допускат национална правна уредба, която не предвижда задължение за компетентния съдебен орган да разпореди освобождаването на гражданин на трета страна, който е задържан по силата на мярка, приета въз основа на Директива 2008/115, по съображение че това лице, чието задържане първоначално е било разпоредено по силата на мярка, приета въз основа на Регламент № 604/2013, не е освободено незабавно след като е установено, че последната мярка е станала незаконосъобразна.

Подписи